

Lastensuojelun perhehoidon ohjeet,
palkkiot ja kustannusten korvaaminen
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden alueella
vuonna 2020

Sisältö

1 PERHEHOITOA SÄÄTELEVÄT LAIT JA ASETUKSET	2
1.1 Perhehoidon tarkoitus	2
1.2 Perhehoidon toteuttaminen	3
2 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS	4
3 TOIMEKSIANTOSOPIMUS	5
3.1 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen	6
3.2 Toimeksiantosopimuksen purkaminen	7
4 PERHEHOIDON KORVAUSTEN TARKISTAMINEN	8
4.1 Hoitopalkkio	8
4.2 Kulukorvaus	11
4.3 Käynnistymiskorvaus	14
4.4 Harrastusten korvaaminen	14
4.5 Opiskelukulut	15
4.6 Korvaus oman auton käytöstä ja muut erityiset kulut	16
5 PERHEHOITAJAN OIKEUS VAPAASEEN JA TERVEYSTARKASTUKSIIN	17

1 PERHEHOITOA SÄÄTELEVÄT LAIT JA ASETUKSET

Perhehoitoa toteutettaessa noudatetaan seuraavia säädöksiä:

- perhehoitolaki (263/15)
- sosiaalihuoltolaki (1301/14)
- sosiaalihuoltoasetus (607/83)
- lastensuojelulaki (417/07)
- laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/00)
- laki ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/92), (912/92)
- laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/02)
- laki lapsen hullosta ja tapaamisoikeudesta (361/83)
- asetus lapsen hullosta ja tapaamisoikeudesta (556/94)

1.1 Perhehoidon tarkoitus

Perhehoidon tavoitteena on tarjota kodin ulkopuolelle sijoitetulle lapselle perheenomainen, hänen yksilöllisiä tarpeitaan vastaava, tasapainoinen ja turvallinen kasvuympäristö niin pitkäksi aikaa, kuin hän sitä tarvitsee.

Perhehoitoa annetaan lapselle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota tarvitsevan laitoshuoltoa.

Perhehoitoa antavia koteja nimitetään perhehoitolain mukaisesti perhekodeiksi ja siellä hoitoa antavia henkilöitä perhehoitajiksi.

1.2 Perhehoidon toteuttaminen

Tämä ohjeistus kohdentuu lastensuojelun pitkäaikaiseen perhehoitoon.

Perhekoti on tasapainoinen ja turvallinen koti. Perhehoitajuus on jaettua ja valvottua vanhemmuutta. On tärkeää, että kaikki perheen jäsenet ovat halukkaita vastaanottamaan sijoitettavan lapsen tasavertaisena perheenjäsenenä.

Ennen perhehoidon toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta.

Perhehoitajiksi toivotaan tavallisia perheitä, joissa eletään lapsilähtöistä arkea ja jossa halutaan sitoutua hoitamaan ja kasvattamaan perheeseen sijoitettua lasta tarvittavan ajan. Perheen omat asiat tulee olla kunnossa ja heiltä edellytetään yhteistyötä lapsen biologisen perheen sekä viranomaisten kanssa

Eksote solmii perhehoitajien kanssa toimeksiantosopimuksen, jonka mukaisesti perhehoitajille maksetaan lapsen kulut kattava kulukorvaus ja hoitopalkkio perhehoitolain mukaisesti kalenterivuosittain tarkistettavalla elinkustannusindeksillä. Perhehoitaja ei ole työsuhteessa Eksoteen.

Perhehoitajan tulisi pääsääntöisesti olla iältään lapsen vanhemmaksi sopiva.

Perhehoidon tukitiimi toimii Perhetukikeskuksesta käsin erilaisissa perhehoidon tuen tehtävissä. Tukitiimi on aktiivisesti mukana aina uuden perhesijoituksen toteutuessa. Tukitiimin työskentelyn aloittaminen tapahtuu sosiaalityöntekijän kautta.

Sijoituksen aikana perhehoitajat perheenä saavat tukea kasvatustehtävänsä lapsen asioista vastaavalta sosiaalityöntekijältä. Tarvittaessa heille järjestetään työnohjausta tai muuta sijoitetun lapsen/ nuoren yksilöllisistä tarpeista nousevaa tukea. Perhekodissa voi olla myös erityishoitoa vaativia lapsia.

Perhehoitajalle nimetään jokaista hoidettavaa lasta varten vastuutyöntekijä. Eksoten alueella vastuutyöntekijä on pääsääntöisesti lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Perhehoitajien odotetaan osallistuvan Eksoten järjestämään täydennyskoulutukseen valmiuksiensa kehittämiseksi.

Perhehoitajien rikostausta selvitetään. Perhehoitajat hankkivat ja esittävät rikosrekisteriotteensa ja sen esittämisestä tehdään merkintä toimeksiantosopimukseen. Rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi. (Rikosrekisterilaki 6 § ja 7 §.)

Sijoituksen kesto voi vaihdella. Sijoitus voi kestää aikuisikään saakka tai lapsi saattaa palata biologisten vanhempiensa luokse kotitilanteen korjaututtua. Lapsen ja hänen biologisten vanhemman/vanhempien tilannetta ja sijoituksen tarvetta arvioidaan säännöllisesti lastensuojelulain edellyttämällä tavalla asiakassuunnitelmanneuvotteluissa.

Perhekodissa saadaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina. Perhekodissa saadaan kuitenkin hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on 6 §: 1 momentissa ja toisella 3 momentissa säädetty kelpoisuus. (Perhehoitolaki 7 §.)

2 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

Toimeksiantosopimusta solmittaessa Eksote pyytää perhehoitajilta allekirjoituksen vaitiolositoumukseen.

Salassapito ja vaitiolovelvollisuus tarkoittavat lastensuojelun perhehoidon osalta sitä, että sijoitettua lasta ja hänen perhettään koskevat arkaluontoiset asiat ja asiakirjat ovat kokonaan salassa pidettäviä. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi.

Perhehoitajan salassapitovelvoitteella suojattuja henkilöitä ovat lapsi ja lapsen vanhemmat sekä muu perhe. Jo pelkästään tieto lastensuojelun asiakkuudesta on salassa pidettävää tietoa, jota ei saa ilmaista sivulliselle. Sivullisella tarkoitetaan sellaista henkilöä, jolla ei ole lain tai tehtävän nojalla oikeutta tiedon saantiin tai tietojen muuhun käsittelyyn. Sivullinen on myös toinen perhehoitaja.

Yleisesti salassa pidettävänä asioina pidetään sairauksia sekä taloudellista ja sosiaalista tilannetta, kuten lapsen huostassa oloa. Salassa pidettäviä asioita ovat myös vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmat sekä sosiaalinen työrajoitteisuus ja perheolot, kuten lapset kasvatusvaikeudet, vanhempien erimielisyydet ja muut negatiiviset perheen sisäiset asiat.

Salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on laissa säädetty rangaistus.

Perhehoitajat ovat tietoisia sosiaalihuollon asiakkuuteen ja lapsen sijoitukseen liittyvästä salassapitovelvollisuudesta ja noudattavat sitä. Perhehoitajan on tarpeen jo etukäteen pohtia sitä, miten menetellään kodissa käyvien vieraiden suhteen tai kodin ulkopuolella liikuttaessa sekä sitä, mitä perhehoitoon sijoitetusta lapsesta kysyttäessä saa ulkopuolisille kertoa.

Tarkemmat säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta:

- Henkilötietolaki 33 §
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 23 § ja 24 §
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 14 § ja 15 §

3 TOIMEKSIANTOSOPIMUS

Perhehoitolaki 10 §:

Perhehoitajan ja kunnan tai kuntayhtymän välisessä toimeksiantosopimuksessa tulee sopia:

1. *perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta;*
2. *perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sekä perhehoidossa olevan kalenterikuukausittaisten käyttövarojen maksamisesta;*
3. *perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta;*
4. *hoidon arvioidusta kestosta;*
5. *perhehoitajan oikeudesta vapaaseen, vapaan toteuttamisesta sekä palkkion maksamisesta ja kustannusten korvaamisesta vapaan ajalta;*
6. *perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä näiden toteuttamisesta;*
7. *toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta;*
8. *tarvittaessa muista perhekotia ja perhehoitoa koskevista seikoista;*
9. *yhteistyöstä kunnan ja perhehoitajan kesken.*

Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi sekä myös, kun sen tarkistamiseen muutoin on aihetta.

Toimeksiantosopimus laaditaan ja allekirjoitetaan jokaisen lapsen osalta perhehoitajan ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän yhteistyönä. Lapsen ja perhehoidon tutustumisvaiheen käynnistyessä perhehoitajille annetaan kirjallisesti ohjeistus ”Lastensuojelun perhehoidon palkkiot ja kustannusten korvaaminen Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden alueella”. Kirjallinen toimeksiantosopimus tehdään pääasiallisesti ennen lapsen muuttamista perhekotiin. Perhehoitajan tulee tehdä muuttoilmoitus viikon kuluessa lapsen muutosta.

Tähän sopimukseen kirjataan perhekodin kummankin vanhemman tiedot ja molemmat allekirjoittavat toimeksiantosopimuksen. Näin ollen vakuutukset ovat siten voimassa molempien osalta ja molemmilla on juridisesti samat oikeudet ja velvollisuudet osallistua perhehoidossa olevan lapsen hoitoon. Yleensä palkkio ja kulukorvaus maksetaan toiselle puolisoista, mutta voidaan myös tasata maksettavaksi molemmille puolisoille.

Perhehoitajalla on Perhehoitolain 21 § mukaan velvollisuus ilmoittaa viipymättä lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle muutoksista, jotka koskevat esimerkiksi perhehoitajan perhesuhteita ja terveydentilaa sekä palkkioiden ja korvausten maksuperusteita. Ilmoitusvelvollisuus koskee erityisesti sijoitettujen lasten poissaoloja ja sijaisperheen olosuhteissa tapahtuneita muutoksia. Perhehoitajalla on mahdollisuus yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa miettiä perhehoitajan asuinkuntaan tehtävää ilmoitusta edellä mainittuihin asioihin liittyen.

3.1 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen

Perhehoitolaki 12 §:

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua.

Jos valvonnan yhteydessä perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi.

Toimeksiantosopimuksen kumpikin osapuoli voi irtisanoa sopimuksen päättymään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun sopijapuoli on saanut kirjallisen irtisanomista koskevan ilmoituksen/ päätöksen.

Irtisanominen katsotaan toimitetuksi viranomaisen puolelta, kun sitä koskeva päätös on saatettu tiedoksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Mikäli päätös on lähetetty tavallisella kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen päätöksestä tiedon 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Perhehoitajan puolelta irtisanominen katsotaan toimitetuksi, kun tätä koskeva kirjallinen ilmoitus saapuu viranomaisille.

3.2 Toimeksiantosopimuksen purkaminen

Irtisanomisajasta huolimatta kuntayhtymä voi purkaa sopimuksen välittömästi, jos lapsen hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi. Mikäli perhehoidossa oleva puute on korjattavissa, on viranomaisten varattava kohtuullinen määräaika tämän puutteen korjaamiseksi. Tällöin purkamisoikeuden edellytyksenä on, että puutetta ei ole kehotuksesta huolimatta korjattu määräajassa.

Sopimus katsotaan heti purkautuneeksi, kun sitä koskeva päätös on saatettu tiedoksi. Asianomaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedonsaantitodistukseen merkittynä aikana. Mikäli päätös on lähetetty tavallisella kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen tiedon 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Perhehoitolain 22 § mukaan:

Hoidettavan sijoittaneen kunnan tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu tämän lain mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään sen kunnan toimesta, johon henkilö on sijoitettu. Sekä sijoittajakunnan että sijoituskunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin voi tarkastaa perhehoitopaikan tässä laissa tarkoitetun toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi.

Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta. Tarkastaja on päästettävä kaikkiin perhehoitopaikan tiloihin. Tarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana.

Jos perhekoti tai siinä annettu hoito ja kasvatustodetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, toimielimen on pyrittävä ohjauksen avulla saamaan aikaan korjausasiassa. Jollei korjausta ole asetetussa määräajassa tapahtunut, toimielimen on tällöin huolehdittava, että hoidettavan hoito järjestetään hänen etunsa ja tarpeidensa mukaisella tavalla. Tarvittaessa hoidettavat siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaikkaan.

4 PERHEHOIDON KORVAUSTEN TARKISTAMINEN

Perhehoidon korvauksia tarkistetaan lainsäädännön perusteella. Toimeksiantosopimusta tarkistetaan myös hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi sekä, kun sen tarkistamiseen muutoin on aihetta. Korvauksia maksetaan enintään siihen saakka, kun sijoitettu nuori täyttää 21 vuotta.

Jälkihuollon alkaessa toimeksiantosopimusta tarkistetaan tai tarvittaessa laaditaan uusi sopimus.

4.1 Hoitopalkkio

Perhehoitolaki 16 §:

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota (hoitopalkkio). Hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa vähintään 816,21 euroa (vuonna 2020). Hoitopalkkion määrän tulee vastata henkilön hoidettavuutta ja sitä arvioidessa tulee ottaa huomioon toiminnan luonne.

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitajan omasta alle 18-vuotiaasta lapsesta. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös 1 momentissa säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi.

Eksoten kuntayhtymän perhehoidon hoitopalkkio on indeksikorotuksen jälkeen vuonna 2020 816,50 euroa kuukaudessa.

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkion lisäksi ansionmenetykskorvausta, mikäli perhehoitajalla ei ole hoitopalkkion ohella ansiotuloja tai niihin rinnastettavia tuloja (esimerkiksi eläke, työttömyyspäiväraha,

opintoetuudet). Lisäksi ansiomenetyskorvauksen maksamisen edellytyksenä on, että perhehoitaja on kotona, eikä sijoitettu lapsi ole säännöllisesti kokopäivähoidossa sijaiskodin ulkopuolella.

Ansiomenetyskorvausta voidaan maksaa määräaikaisesti tilanteessa, jossa sosiaalityöntekijän arvion mukaan perhehoitajan jääminen esim. vuorotteluvapaalle hoitamaan sijoitettua lasta on lapsen edunmukaista.

Ansionmenetyskorvaus on sijoitetun lapsen iästä riippuvainen:

Lapsen ikä*	Ansionmenetyskorvaus €/kk.
0–2 vuotta	553,00
3–17 vuotta	276,00

*länmukaista ansiomenetyskorvausta maksetaan lapsen syntymäpäivää seuraavan kuukauden alusta

Hoitopalkkiota maksetaan vähimmäismäärää 816,50 €/kk pienempänä, jos alle 18-vuotias lapsi asuu toisella paikkakunnalla esimerkiksi opiskelunsa takia tai jos lapsi/nuori on yli 2 kuukautta sairaala/laitoshoidossa tai muuhun siihen rinnastettavassa hoidossa/kuntoutuksessa tai jos nuori on suorittamassa asevelvollisuutta. Vähimmäismäärää pienempi hoitopalkkio on 443,60 €/kk.

Kun lapsi muuttaa pois sijaisperheestä (kotiutus, sijaishuoltoapaikan muutos, itsenäinen asuminen tai sopimus muutoin lakkaa) maksetaan palkkiota sen kuukauden loppuun, jonka aikana muutos on tapahtunut. Mikäli perhehoitajat jatkavat lapsen/nuoren tukemista tämän poismuuton jälkeen, tuetaan perhehoitajia Eksoten voimassaolevien tukiperhepalkkioiden mukaisesti.

Perhe on velvollinen ilmoittamaan kaikista tuloissaan, työolosuhteissaan, opiskelussaan, perhesuhteissaan ja terveydentilassaan tapahtuvista muutoksista.

Perhehoidon hoitopalkkiota voidaan korottaa, jos lapsi on oikeutettu Kelan maksamaan vammaistukeen tai jos lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä on arvioinut ja todennut lapsen vaikeahoitoisuuden. Neuvottelu hoitopalkkion korottamisesta tehdään aina yhteistyössä perhehoitajan ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Hoitopalkkion korottamisesta tehdään aina erillinen, määräaikainen päätös.

Perhehoitaja on velvollinen hakemaan sijoitetulle lapselle Kelan vammaistukea yhteistyössä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa sekä ilmoittamaan päätöksestä sosiaalityöntekijälle.

Eksote perii Kelan myöntämän vammaistuen lapsen hoidonkorvaukseksi ja itsenäistymisvaroiksi (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 1992/734, 7 §).

Hoitopalkkion korottaminen:

Korotus	Euroa/kk	Peruste
Korotus 1	215,80 €/kk	Maksetaan, kun lapsi saa Kansaneläkelaitoksen maksamaa perusvammaistukea.
Korotus 2	359,50 €/kk	Maksetaan, kun lapsi saa Kansaneläkelaitoksen maksamaa korotettua vammaistukea.
Korotus 3	719,00 €/kk	Maksetaan, kun lapsi saa Kansaneläkelaitoksen maksamaa ylintä vammaistukea.

Lastensuojelulain mukaan sijoitettavan lapsen terveydentila on kartoitettava lääkärintarkastuksella ennen sijaishuoltoon sijoittamista. Myös lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä arvioi lapsen vaikeahoitoisuutta. Sosiaalityöntekijä kiinnittää huomiota lapsen tarvitseman hoidon erityiseen vaativuuteen, sitovuuteen ja ympärivuorokautisen huolenpidon ja avustamisen tarpeeseen. Myös lapsen vaikeavammaisuus, sosiaalinen rajattomuus, aggressiivisuus, ylivilkkaus, epäsosiaalisuus, päihteidenkäyttö, rikollisuus, lapseen kohdistunut seksuaalinen riisto ja/tai lapsen sairaus voivat vaikuttaa lapsen hoidettavuuteen.

Lapsen lähiverkostossa tehtävä yhteistyö on erityisen haasteellista silloin, kun lähiverkosto vaikeuttaa jatkuvasti sijaisperheen normaalia elämää ja toimintaa. Näissä tilanteissa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tulee selvittää mahdollisuudet lastensuojelulain mukaiseen yhteydenpidon rajoittamiseen.

Hoitopalkkiota tarkistetaan, mikäli kriteerit, joilla hoitopalkkio on määrittynyt, eivät enää täyty. Palkkio tarkistetaan tarvittaessa jommankumman sopijaosapuolen sitä pyytäessä, korotettua hoitopalkkiota koskevan erillispäätöksen määräajan päättyessä, Kelan vammaistuen tarkistuksen yhteydessä tai vähintään kerran vuodessa (indeksikorotus) sekä perhehoitajan olosuhteiden muuttuessa. Korotettu hoitopalkkio maksetaan takautuvasti Kelan vammaistuesta tekemän päätöksen mukaisesti

Lapsen kasvuun ja sijoitukseen liittyvät normaalit kehityskriisien aiheuttamat ongelmat eivät ole perusteita korotettuun hoitopalkkioon.

4.2 Kulukorvaus

Perhehoitolaki 17 §:

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista perhehoitajalle maksetaan todellisten kustannusten mukainen korvaus (kulukorvaus), kuitenkin vähintään 423,31 euroa [vuonna 2020] perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa, jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu. Kulukorvaus voidaan erityisestä syystä maksaa myös säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Kulukorvaus kattaa perhehoidossa olevan ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvat tavanomaiset menot sekä ne tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata. Lisäksi kulukorvaus sisältää lastensuojelulain (417/2007) nojalla perhehoitoon sijoitetulle lapselle tai nuorelle hänen omaan käyttöönsä mainitun lain nojalla annettavat käyttövarat.

Kulukorvauksen lisäksi perhehoitajalle maksetaan korvaus sellaisista perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvista terapian ja terveydenhuollon sekä alle 21-vuotiaan lapsen tai nuoren opinnoista aiheutuvista erityisistä kustannuksista, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata.

Edellä 2–4 momentissa tarkoitettujen kustannusten lisäksi voidaan korvata perhehoidossa olevan lomavietosta johtuvat ja erityisten harrastusten tai harrastusvälineiden aiheuttamat ja muut jatkuvaluontoiset tai kertakaikkiset erityiset kustannukset.

Lastensuojelulaki 55 §:

Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle sijoitusta avohuollon tukitoimena, sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, kunnan on huolehdittava, että hänen opintojaan ja harrastuksiaan tuetaan tarvittaessa taloudellisesti.

Edellä 1 momentissa mainitun taloudellisen tuen lisäksi lapselle tai nuorelle on hänen omaan käyttöönsä henkilökohtaisia tarpeita varten annettava kalenterikuukaudessa käyttövaroja iästä ja kasvuympäristöstä riippuen seuraavasti:

- 1. alle 15-vuotiaalle lapselle määrä, joka vastaa hänen yksilöllistä tarvettaan; ja*
- 2. 15 vuotta täyttäneelle lapselle tai nuorelle vähintään määrä, joka vastaa yhtä kolmasosaa elatustukilain (580/2008) 9 §:ssä säädetystä yhdelle lapselle suoritettavasta elatustuen määrästä.*

Alaikäisellä on oikeus itse päättää 2 momentin perusteella maksettujen varojen käytöstä sen estämättä, mitä holhustoimesta annetussa laissa säädetään. Lapsen sijoituspaikan on pidettävä kirjaa lapselle annettujen käyttövarojen maksamisesta. Kirjaukset on lähetettävä tiedoksi 13 b §:ssä tarkoitettulle lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle vuosittain. (12.2.2010/88)

Eksoten suositus käyttövarojen määräksi on alle kuusivuotiaalle 4 €/vko, 6-7 -vuotiaalle 5€/vko, 8vuotiaalle 6 €/vko, 9-11 –vuotiaalle 8 €/vko, 12-14 – vuotiaalle 10 €/vko. 15-vuotiaalle maksettava vähimmäiskäyttövara on 55,67 €/kk (1/3 täysimääräisestä elatustuesta). Käyttövarojen määrään ja maksamiseen ei vaikuta lapsen tai nuoren käyttäytyminen perhehoidossa.

Kulukorvauksen määrät:

Lapsen ikä *	kulukorvaus euroa/kk
0–6 vuotta	440,90
7–15 vuotta	524,70
16–20 vuotta	644,40

*länmukaista kulukorvausta maksetaan lapsen syntymäpäivää seuraavan kuukauden alusta

Kulukorvaus sisältää korvauksen lapsen tai nuoren ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvista tavanomaisista menoista, sekä hänen omaan käyttöön kuukausittain annettavista käyttövaroista. Sijaisperheen on pidettävä kirjaa lapselle antamistaan käyttövaroista (kuukausiraha) ja annettava niistä vuosittain selvitys lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. 15 vuotta täyttäneen nuoren käyttövara on vähintään 1/3 täysimääräisen elatustuen määrästä (täysimääräinen elatustuki vuonna 2020 on 167,01 €/kk).

Perhehoitolaki 17 §:

Kulukorvauksen lisäksi perhehoitajalle maksetaan korvaus sellaisista perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvista terapian ja terveydenhuollon sekä alle 21-vuotiaan lapsen tai nuoren opinnoista aiheutuvista erityisistä kustannuksista, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata.

Kulukorvaukseen sisältyvät tavanomaiset, esimerkiksi infektiosairauksiin liittyvät apteekissa ilman lääkärin määräystä myytävät käsikauppalääkkeet sekä tilapäiseen sairastamiseen liittyvät reseptikulut, terveyskeskusmaksut, poliklinikkamaksut ja lääkärinpalkkiot.

Erikseen korvataan pitkäaikaissairauksiin liittyvät terveyskeskusmaksut, poliklinikkamaksut, säännöllisesti lapsen käytössä olevat (pitkäaikaissairaus) lääkärin määräämät reseptilääkkeet, kohtuulliset kustannukset silmälaseista, piilolinssit, hammashoito, sairaalahoito ja muut ei-tavanomaisiksi luokiteltavat terveydenhuoltomenot. Pääsääntöisesti suositellaan käytettäväksi julkista terveydenhuoltoa, mutta erityistapauksissa voidaan korvata lapsen hoidosta aiheutuneet

yksityislääkäripalkkiot maksettuja kuitteja vastaan. Peruuttamatta jääneistä aikavarauksista aiheutuneita kuluja ei korvata.

Myös Kelan vammaistuen perusteena olevan sairauden aiheuttamat kulut korvataan siten kuin edellä on kirjattu.

Lapsen terapiasta aiheutuneet kulut korvataan sijaisperheelle sekä siihen liittyvät matkakulut siltä osin kuin Kela tai yksityinen sairausvakuutus ei niitä ota huomioon. Mahdollisten matkakulujen korvaamisessa noudatetaan Kansaneläkelaitoksen maksaman oman auton käytön kilometrikorvausta.

Kulukorvausta maksetaan perhehoitajalle nuoren ollessa suorittamassa asevelvollisuutta, siviilipalvelusta tai opiskelemassa toisella paikkakunnalla ja käydessä viikonloppuisin sekä lomillaan sijaisperheessä, jos sijaisperhe vastaa nuoren elatuksesta aiheutuvista tavanomaisista menoista.

Kulukorvauksesta vähennetään lapsen saama työmarkkinatuki sekä 18 vuotta täyttäneen mahdollinen perhe-eläke ja/tai opintotuki ja/tai varusmiespäiväraha.

Kulukorvausta maksetaan sen kuukauden loppuun, kun lapsi tai nuori muuttaa pois perhehoidosta (kotiutus, sijaishuolto paikan muutos, itsenäinen asuminen) tai kun perhehoidon tarve muutoin lakkaa tai kun nuori täyttää 21 vuotta.

Kulukorvausta ei makseta perhehoitajalle, jos lapsi kykenee itse itsensä elättämään (esimerkiksi, jos nuori on säännöllisessä ansiotyössä). Mikäli nuori on pitkäaikaisessa (yli 6kk) työsuhteessa perhesijoituksen aikana, tehdään yksilöllinen suunnitelma siitä, mistä kuluista ja hankinnoista nuori vastaa itse.

Huomioitavia asioita ovat mm. työmatkakulut, käyttövarat, vaatteet, autokoulumenot ja toimeentulo.

Lapsilisä on perhehoitajalle maksettava tuki, jonka perusteella ei vähennetä kulukorvausta. Kelan vammaistuki peritään kuntayhtymälle.

4.3 Käynnistymiskorvaus

Perhehoitolaki 18 §

Perhehoitajalle maksetaan hoidon käynnistämistä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista korvaus (käynnistämiskorvaus), jonka suuruus on perhehoidossa olevaa henkilöä kohti enintään 3006,24 euroa.

Lapsikohtaista käynnistämiskorvausta maksetaan pitkäaikaisissa perhesijoituksissa enintään 3006,24 euroa (1.1.2020 alkaen). Käynnistämiskorvauksella voidaan korvata lapsikohtaisesti perhehoidon käynnistämistä aiheutuvia kodin irtaimistohankintoja sekä sijoituksen alussa lapsen tarvitsemia kalusteita ja varusteita. Käynnistämiskorvauksia voidaan maksaa etukäteen perhehoitajalle 1000 euroa ja sen jälkeen perhehoitajan esittämien kuittien perusteella enimmäissummaan saakka.

Käynnistämiskorvauksista tulee sopia etukäteen lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa ja niistä tehdään aina määräaikainen erillinen päätös. Käynnistämiskorvausta on haettava 3 kuukauden kuluessa lapsen sijoittamisesta perhehoitoon.

Käynnistämiskorvausten vuosipoisto on 25 prosenttia.

Käynnistämiskorvauksella tehdyt hankinnat ovat lapsen omaisuutta.

4.4 Harrastusten korvaaminen

Perhehoitolaki 17 §:

Edellä 2–4 momentissa tarkoitettujen kustannusten lisäksi voidaan korvata perhehoidossa olevan lomanvietosta johtuvat ja erityisten harrastusten tai harrastusvälineiden aiheuttamat ja muut jatkuvaluontoiset tai kertakaikkiset erityiset kustannukset.

Lastensuojelulaki 55 §:

Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle sijoitusta avohuollon tukitoimena, sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, kunnan on huolehdittava, että hänen opintojaan ja harrastuksiaan tuetaan tarvittaessa taloudellisesti.

Kulukorvaus kattaa tavanomaisista harrastuksista ja harrastusvälineistä aiheutuvat kulut. Kulukorvauksen lisäksi perhehoitajalle maksetaan vuosittainen harrastusraha lapsen ikätason mukaan. Harrastusraha maksetaan tammikuun hoitopalkkioiden ja kulukorvausten maksun yhteydessä. Liikuntavälineiden hankinta, polkupyörä, mopokortti, leirimaksut, passinhankinta ja mahdolliset lomamatkat sisältyvät harrastusrahaan.

Sijoitetun lapsen ulkomaan matkaa ja passihakemusta varten tarvitaan Eksotelta erillinen kirjallinen lupa.

Vuosittain maksettavan harrastusrahan määrät:

Lapsen täyttämä ikä harrastusrahan maksuvuonna	Harrastusraha euroa / täydeltä kalenterivuodelta
0–5-vuotias	100
6–9-vuotias	300
10–17-vuotias	500

4.5 Opiskelukulut

Perhehoitolaki 17 §:

Kulukorvauksen lisäksi perhehoitajalle maksetaan korvaus sellaisista perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvista terapian ja terveydenhuollon sekä alle 21-vuotiaan lapsen tai nuoren opinnoista aiheutuvista erityisistä kustannuksista, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata.

Lastensuojelulaki 55 §:

Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle sijoitusta avohuollon tukitoimena, sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, kunnan on huolehdittava, että hänen opintojaan ja harrastuksiaan tuetaan tarvittaessa taloudellisesti.

Opintoraha on ensisijaisena etuutena tarkoitettu kattamaan opiskelusta aiheutuvat kustannukset, joista sovitaan jokaisen nuoren kanssa yksilöllisesti sosiaalityöntekijän toimesta.

Alle 18-vuotias lapsi/nuori: korvataan lapsen/nuoren peruskoulunjälkeisistä opinnoista laskun/ maksettujen kuittien mukaan lukukausimaksu ja välttämättömät oppimateriaalikustannukset (kirjat, suojavaatteet ja harjoitustyötarvikkeet).

Jälkihuollossa oleva 18–20 -vuotias nuori: maksetaan keskiasteen oppilaitoksessa, korkeakoulussa tai yliopistossa opiskelevalle nuorelle kulukorvaus tai toimeentulotukea vähennettynä opintorahalla.

Opiskelukustannuksia korvataan ainoastaan yhteen ammattiin/ ammattitutkintoon. Nuorelta ei edellytetä opintolainan hakemista.

4.6 Korvaus oman auton käytöstä ja muut erityiset kulut

Pitkäaikaisessa perhehoidossa perhehoitajille korvataan oman auton käytöstä Kelan maksama oman auton käytön kilometrikorvaus tilanteissa, jotka liittyvät lapsen ja biologisten vanhempien välisiin tapaamisiin tai lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämiseen liittyviin neuvotteluihin.

Lapsen matkakulut vanhempien tai muiden lapselle läheisten henkilöiden luo korvataan asiakassuunnitelmassa sovitun mukaisesti. Korvausta on haettava kalenterikuukausittain sen kalenterivuoden aikana, johon kustannukset kohdistuvat; joulukuun osalta 5.1. mennessä.

Mikäli nuorelle ei ole kertynyt omia itsenäistymisvaroja, voidaan autokoulukustannuksista korvata laskun/kuitin mukaan korkeintaan 1000 euroa.

Lapsen kunnallisesta päivähoidosta ei aiheudu sijaisperheelle kustannuksia, jos molemmat vanhemmat käyvät työssä tai päivähoito on osa lapsen kuntoutusta.

Lapsen iltapäivähoito/kerhomaksut maksetaan esitettyjen laskujen mukaisesti.

Muut erityiset kulut, joista on etukäteen sovittu lasten asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa, voidaan korvata sosiaalityöntekijän harkinnan mukaan erillisellä päätöksellä.

5 PERHEHOITAJAN OIKEUS VAPAASEEN JA TERVEYSTARKASTUKSIIN

Perhehoitolaki 13 §:

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, kunnan tai kuntayhtymän tulee järjestää perhehoitajalle mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on kaksi vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana. (HE 86/2016)

Perhehoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän tulee huolehtia tai tarvittaessa avustaa perhehoidossa olevan henkilön hoidon tarkoituksenmukaisessa järjestämisessä perhehoitajan vapaan ajaksi.

Perhehoitolaki 14 §:

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen poissaolon ajaksi tarvittavan sijaishoidon tekemällä 6 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan tai hoidettavan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitettulla tavalla, jos perhehoitaja suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan edun mukaiseksi.

Sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta;*
- 2) tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;*
- 3) toimeksiantosopimuksen voimassaolosta;*
- 4) tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.*

Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Sijaishoitajalle järjestettävään koulutukseen ja tukeen sovelletaan 15 §:ää ja hänen sosiaaliturvaansa 20 §:ää.

Perhehoitolaki (HE 86/2016) 15 a §:

Kunnan on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisia palveluja. Päätoimiselle perhehoitajalle mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen on järjestettävä vähintään joka toinen vuosi.

Toimeksiantosopimukseen kirjataan vapaata koskien seuraavat asiat:

Perhehoitajalle kertyy vapaata kaksi vuorokautta kuukaudessa, niiltä kuukausilta, joina hän toiminut perhehoitajana vähintään 14 vuorokautta. Vapaan määräytymisjakso on kalenterivuosi.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskuslaitos maksaa hoito- ja kulukorvauksen perhehoitajalle lakisääteisen vapaan ajalta.

Perhehoitajalle maksettava verollinen lomakorvaus on 46 euroa/kk./lapsi siihen saakka, kunnes sijoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. Täydeltä vapaalta (12 kk./vuosi) maksettava lomakorvaus on 552 euroa/lapsi/vuosi.

Lomakorvaus maksetaan takautuvasti kesäkuun 15. päivä.

Lapsen hoidon järjestämisestä vapaan ajaksi huolehtii perhehoitaja. Tästä poikkeavista järjestelyistä sovitaan erikseen perhehoitajan ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Mikäli perhehoitajan vapaa toteutetaan järjestämällä lapselle lomituserhe vapaan ajaksi, vähentää lapsen olemisen lomituserheessä lomakorvausta seuraavasti: Viikonloppu perjantaista sunnuntaihin vähentää yhden lomapäivän.

Toimeksiantosopimukseen kirjataan hyvinvointi- ja terveystarkastuksia koskien seuraavat asiat:

Perhehoitajalle on tarvittaessa järjestettävä hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hyvinvointia tukevia sosiaali- ja terveystarkastuksia. Päätoimiselle perhehoitajalle on järjestettävä mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen on vähintään joka toinen vuosi.